

CÁCH BẮT ONG MẬT TỰ NHIÊN VỀ NUÔI

THU LÀNH

Trong những năm gần đây, nghề nuôi lấy mật phát triển mạnh mẽ tại một số huyện trong tỉnh như huyện Tuyên Hoá, Minh Hoá, Quảng Ninh,... Tuy nhiên nguồn giống lại khan hiếm, không chủ động được, bị tư thương ép giá, trong khi nhu cầu về nuôi ong ngày càng phát triển. Vì vậy, để giúp người dân có nguồn giống tốt, xin giới thiệu với bà con một số kinh nghiệm bắt ong trong tự nhiên về nuôi mà không tốn công sức và chi phí.

* Bắt bằng hánh ong

Hánh ong là biện pháp đặt các thùng, dõ ở những nơi thích hợp để ong tự về làm tổ, sinh sống ở đó. Ở tỉnh ta mùa ong di cư từ tháng 11-12 và mùa ong chia đàn từ tháng 1 - 6 (tập trung chủ yếu từ tháng 2 - 4), ong thường tìm nơi thích hợp để làm tổ.

Chúng ta cần chuẩn bị thùng dõ để bắt ong và thùng dõ phải được dọn sạch sẽ, kín và khô ráo, dùng sáp ong đun chảy đổ vào dõ để có mùi thơm hấp dẫn ong mau về hơn. Có thể treo dõ xung quanh nhà hoặc đặt dưới gốc cây to (cây to độc lập) ở trong rừng hoặc ở một số vách đá nơi có ong soi nhiều. Khi ong đã về dõ thì mang về nhà nuôi.

* Bắt ong bay

Khi phát hiện thấy đàn ong bay thấp ngang qua, ta tung đất cát, ném quần áo hoặc té nước vào đám ong làm chúng hạ thấp độ cao, chờ ong đậu vào cành cây, bắt ong vào nón (chuyên dùng bắt ong) để vào chỗ tối, mát mẻ. Chiều tối chuẩn bị một thùng sạch, một ván ngăn, một cầu bánh tổ mới có đủ mật, phấn, ổn định ong vào thùng đặt nơi thích hợp, cho ong ăn thêm (pha thêm ít mật ong). Nếu không có bánh tổ viên thì nhốt chúa vài ngày, theo dõi thấy ong thợ lấy phấn về thì thả chúa ra (chú ý phải mang bảo hộ để phòng ong cắn).

* Bắt ong trong hốc cây, hốc đá

Khi phát hiện thấy tổ ong trong hốc cây, hốc đá dùng rìu búa mở rộng cửa tổ. Dùng khói phun nhẹ vào tổ để ong dạt vào một góc, cắt lấy bánh tổ, bóc ong vào mũ lưới hoặc áo, khăn. Nếu tổ nằm ở vị trí sâu trong hốc cây to hoặc vách đá không bắt được, dùng đất ướt

trát bịt kín cửa tổ và các khe hở lại. Sau 2-3 ngày đến mở lỗ tổ, ong sẽ tuôn ra, dùng nón bắt ong bay hứng lấy. Cũng có thể thổi băng phiến vào rồi nút chặt cửa tổ 10-15 phút, khi mở cửa tổ ong sẽ tuôn ra và bắt vào nón. Hoặc bịt kín các khe hở nơi ong ra vào, lấy một ống nứa nhỏ cắm vào lỗ tổ ong, trát đất xung quanh. Ong ra được nhưng không vào được và đậu ở ngoài khu vực cửa tổ, ta sẽ bắt quân.

Khi mang về nhà, rũ ong vào thùng. Bánh tổ được cắt bớt phần mật, phần con được buộc vào thanh xà hoặc khung cầu dây thép. Tối cho ong ăn thêm. Khoảng 3 ngày sau kiểm tra, nếu thấy ong đã gắn bánh tổ vào khung cầu hoặc xà cầu, cời dây buộc ra.

Lưu ý, nên bắt từng đàn một đến khi ong đi làm ổn định mới bắt đàn khác và cần phải mang bảo hộ để phòng ong cắn.

* Bắt ong soi dõ

Bắt ong soi dõ (ong trinh sát) là bắt ong thợ có nhiệm vụ tìm nơi thích hợp rồi báo cho cả đàn bay tới xây tổ (tháng 11-12 ở những nơi có nguồn giống ong tự nhiên có nhiều ong soi dõ). Ong soi dõ thường bay dọc theo cột, vách nhà từ trên xuống dưới hoặc từ dưới lên trên, ong bay chậm, đôi chân thứ 3 buông thõng xuống, khi bay phát ra các âm thanh to hơn các ong khác.

Khi bắt, dùng vợt may bằng vải xô có cần để bắt, không nên dùng tay vì dễ làm chết ong. Bắt được ong soi nhẹ nhàng thả ong qua cửa tổ vào trong thùng đã chuẩn bị tốt (khô sạch, thơm mùi sáp) rồi đập nút cửa tổ lại chừng 10-20 phút, rồi thả ong ra. Sau một vài giờ đàn ong có thể kéo nhau về tổ. Dùng dõ mồi làm bằng gỗ mít bắt ong soi là tốt nhất. Dõ mồi có chiều dài 40-45cm, rộng 20cm. Mặt trước có lỗ cho ong ra vào, mặt sau có cửa và có nắp đập để kiểm tra, kích thước cửa 10x25cm để khi ong về lấy ong ra dễ dàng. Trên nóc dõ làm gỗ gè để ong xây bánh tổ được chắc.

Chú ý đàn hánh ong cuối cùng nên để nuôi trong dõ cho dõ ong luôn được khô và thơm mùi ong, để sang năm hánh tiếp dễ dàng hơn.